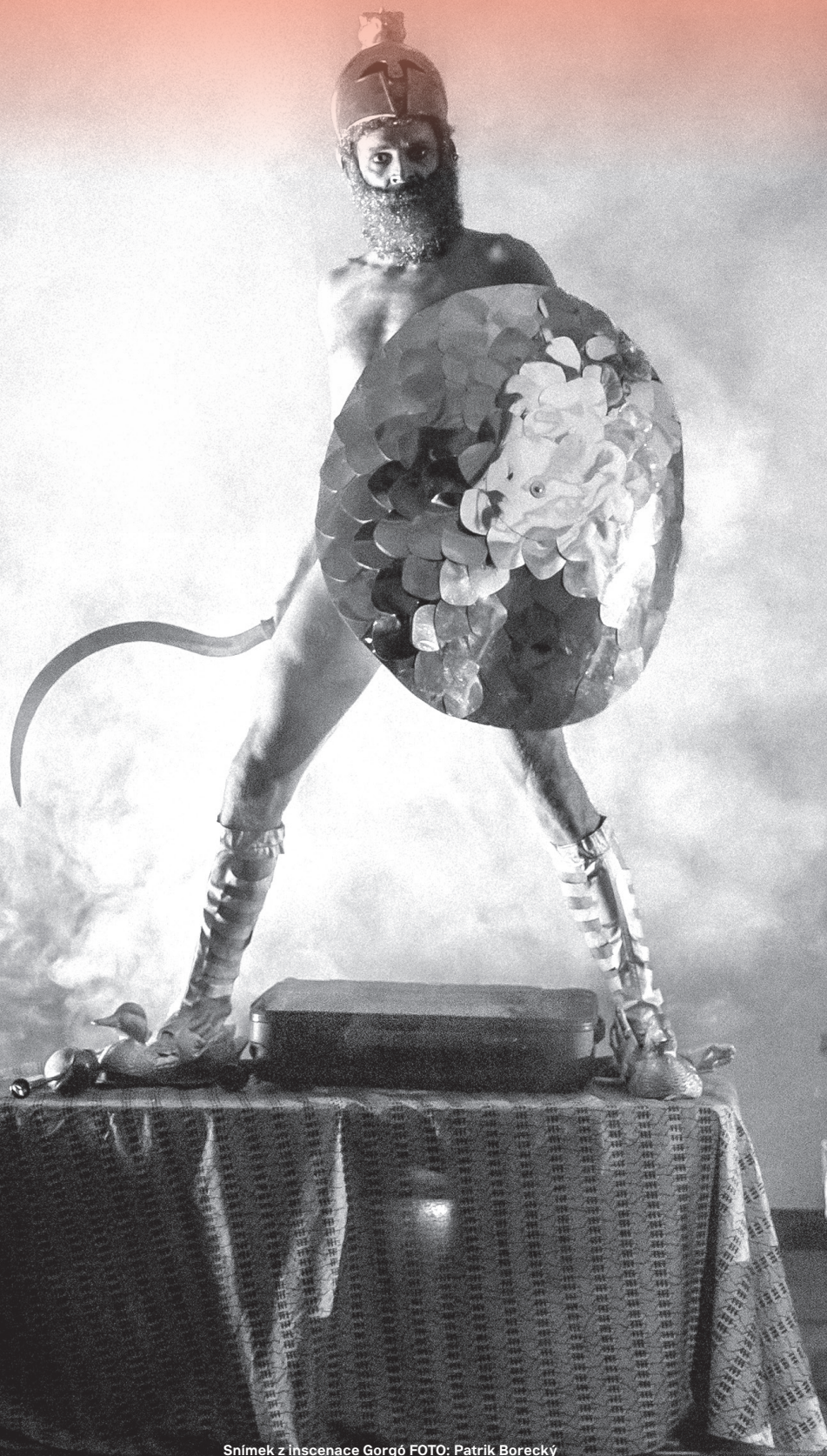

ROZHOVOR
S MICHALEM HÁBOU

BUCHTY
A LOUTKY

TÉMA LEGENDA

FEKETE SERETLEK

Snímek z inscenace Gorgó FOTO: Patrik Borecký

LEGENDÁRNÍ PONĚLÍ!

HANA
POLOLÁNKOVÁ
*1996

LÉČITEL

Můj spolubydlicí je léčitel
rostlin co se nestihly vzpamatovat
z mé péče

i ti, co už déle vyhlíželi apokalypsu
jsou překvapeni její hbitostí
vrší se tlusté těžké knihy
hlína pod nimi by potřebovala
přestat růst

v září jsem měla nutkání otevřít
záložka, čtyřlístek
Zjevení Janovo
vzpamatovat se tak z osobních ošklivých snů
upokořit se
v poledne láme se křivka, horizont

můj spolubydlicí je v pohodě
vrší se ticho a dosud nepochopené teorie
postupně k němu nanosím veškerou nešťastnou floru:
zahrne je vši tou bezpodmínečností
určitě
jakou jim neumím dát

TIP NA DNEŠNÍ DEN

DIVADLO | KONCERT FEKETE
SERETLEK

Pokud jste si včera nechali ujít inscenaci Fekete Seretlek s názvem *Exit*, tak tu chybu dnes už neopakujte a běžte na dopolední představení do Studia divadla Drak. Matija Solce a jeho soubor ukazují, že hudba není omezená jen na hudební nástroje. Ale že stejně, jako se každý předmět může stát loutkou, může se stát i hudebním nástrojem. V inscenaci *Exit* k tomu přidávají i kabaret a celý tvar je navíc inspirovaný dílem Hanse Christiana Andersena. Převyprávění klasických pohádek ale nečekejte, nároky na vlastní imaginaci klade *Exit* značné. I bez přímočaře zřetelné dramaturgické linky je inscenace pozoruhodná zejména prací s rytmem a dynamikou střídání intimity a sborových částí. O míchání žánrů a souhře uměleckých složek se mluví možná až příliš často, tvorba Fekete Seretlek tomu ale skutečně dostává. Důkazem je i to, že od 23.00 v šapitó před Drakem si můžete vychutnat jejich koncert, v němž folkové melodie dostávají nový elektro energický háv.

Veronika Švecová,
redaktorka Hadriána

ANKETA RITUÁL

Festivalový rituál Karolíny Pláničkové, PR a marketing festivalu:
„Den začíná milou schůzkou s týmem. Sdílíme zážitky z předchozích dní. Tvoříme příspěvky na síť a web. Připravujeme fotky a videa. Do víru dění se zpravidla dostávám po osmé večer. Potkávám se náhodně se všemi, které jsem rok neviděla. Festival je pro mě vždy zárukou toho, že jsme jednou do roka všichni zase v Hradci.“

Rituál festivalové návštěvnice Dáši a jejího vnoučka Káji:

„Mám ráda Divadlo Petra Bezruče, to na festivalu pravidelně hostuje a já na něj pravidelně chodím. A pak si vždy vyberu něco z open air programu a objevuju. S vnoučkem zase chodíme k Draku na atrakce, vždy se těšíme na koza taxi, kolo-toč, houpačky, loutky... Divadlo Drak je náš společný rituál.“

Hadrián

Šéfredaktorka: Lenka Dombrovská
Korektury: Dominik Melichar
Redakce: Veronika Boušová, Dominik Melichar,
Jan Motal, Veronika Švecová
Kontakt: lena.ds@seznam.cz

Grafický design: Přemysl Zajíček
Sazba: Čarokrásno kolektiv – Kristýna Marková,
Nikola Iljučoková, Barbora Tomová

Dětská stránka: Čarokrásno kolektiv
a Jana Nechvátalová, Lenka Dombrovská
Produkce: Barbora Kalinová
Tisk: Martin Sedláček

Pořadatelé festivalu
Klicperovo divadlo o.p.s.
Divadlo DRAK a Mezinárodní institut figurálního
divadla o.p.s.
kontrapunkt, z. ú.

Generální partneri
Statutární město Hradec Králové
Calendarium Regina

Hlavní partneri
Ministerstvo kultury České republiky
Královéhradecký kraj
Státní fond kultury ČR

V ČESKU JE POLITICKÉHO DIVADLA MÁLO, PROTO HO DĚLÁM

Michal Hába je divadelní režisér a umělec-
ký šéf souboru Lachende Bestien. V rámci
festivalu bude od 19.00 v Klicperově divadle
uvedena jeho inscenace z Divadla Petra
Bezruče *Sen čarovné noci*. V programu
festivalu jsou také dvě inscenace jeho
nezávislé divadelní skupiny Lachende
Bestien – dnes v 16.00 *Jako Ivi aneb Se-
stup a vzestup pana B.* dramatika Romana
Sikory a zítra ve 20.00 *Kohlhaas* podle
Heinricha von Kleista.

**Na festivalovém programu jsi podepsán
hned pod třemi režiiemi. To jsi asi úspěš-
ný český režisér.**

Jo, zní to bezvadně. Ale samozřejmě
zdání může klamat.

**Spojuje tyto tři tituly něco? Kromě
tvého jména.**

Jsou to také jména scénografky Adriany
Černé a skladatele Jindřicha Čížka. Na
první pohled jsou to dost rozdílné insce-
nace: *Kohlhaas* je velmi autorský, *Jako Ivi
aneb Sestup a vzestup pana B.* je součas-
ná česká hra a Shakespeare je prověřená
klasika. Ale všechny tři spojuje kritický
postoj k současnému světu, všechny tři
vyjadřují nespokojenost se statutem quo
současnosti. *Kohlhaas* je vlastně scénický
esej o environmentální a sociální spravedl-
nosti. *Jako Ivi...* je modelovou hrou o neo-
liberalismu zalezlém až v nejdůvěrnějších
koutcích našich duší. A *Sen noci svatoján-
ské* je ve shodě se Shakespearem nejvíce
postaven na tématech povýšenosti elit
nebo násilí na ženách. Všechny spojuje
kritika moci a její hierarchie, a pak taky to,
že přestože řeší „vážné věci“, nevzdávají se
nahledu a humoru.

**Začneme tedy *Kohlhaasem*. Podtitul
Ekoteroristická inscenace. Má otázka
je otrávené už zase?**

Je to paradox, že? V inscenaci zazní,
jak je dnes vůbec možné dělat divadlo,
a přitom nevzít v potaz environmentální
katastrofu. Jenže které inscenace to do-
opravdy řeší? Proběhla vina, kdy „eko“ bylo
zajímavým, „trendy“ tématem, ale nejdříve
s covidem a pak válkou na Ukrajině spadlo
pod stůl. Teď už si naopak moc tvůrců na
nejpalčivější problém dneška nevzpomene,
a má to svou logiku, protože co o tom říkat
pořád dokola, aniž by se člověk nepustil do
hlubších, strukturálních souvislostí. V tom-
hle tvorba docela odráží reálné politické
řešení ekologického rozvratu. Nemohu se
zbavit dojmu, že současná divadelní tvorba
spadla do neurčitěho bezčasí. Jako by tu
nebyl žádný skutečný problém, jen spoustu
problémečků... Přitom naprostá většina
těch problémečků je součástí jednoho
velkého problému, který má takzvaně
strukturální povahu.

**Ty se ale politickému divadlu proklama-
tivně věnuješ.**

Začal jsem dělat hodně okatě, okázale,
vědomě a viditelně politické věci právě
proto, že se v Česku nedělají. Ale neza-
kládám si na tom, že jsem jedním z mála,
kdo to dělá. Naopak bych uvítal, kdyby se
tomu věnovalo víc lidí. Protože se v tomhle
ohledu začínám cítit vyčerpaně. Teď jsem
například dozkoušel *Peera Gynta* v ústec-
kém Činoheráku. Zpočátku se zdálo, že si
trochu odpočinu od politična. Ale nako-
nec vůbec, když jsme vzali Peerovo „já“
a zkoušecím procesem vyvrhli a obrátili
naruby, ukázalo se, že závratně odráží
dnešek, svět „venku“, prostě dobu, ve
které žijeme. *Peer Gynt* je o člověku, který
nepostrádá imaginaci, je schopný snít, ale
všechno promarní, protože odmítá dospět,
odmítá přijmout odpovědnost. A to je vlastně
dost politická zpráva o světě, který trpí
nedostatkem schopnosti si představit, že
bychom mohli žít v lepším světě, i nedostat-
kem ochoty se zanořit do řešení problémů,
které nás obklopují.

**Pro hradecké diváky by mohlo být
zajímavé, že titulní roli v *Jako Ivi aneb
Sestup a vzestup pana B.* hraje Kryštof
Bartoš. Proč zrovna on?**

Je to dobrý herec.

**Ale jistě ne jediný dobrý herec
v českém divadle.**

To určitě ne. Ale šťastně jsme se potkali
právě tady. Společně jsme v Hradci de-
butovali *Černou vodou* v Besedě, později

jsme tu spolu připravili i *Lakomce*. Ale je
to taky proto, že Kryštof kromě hereckých
schopností má i vhled do politických sou-
vislostí a je fajn dělat s někým, s kým si není
nutné všechno od základů vysvětlovat. Pro
inscenaci *Jako Ivi aneb Sestup a vzestup
pana B.* jsme ten relativně malý tým stavěli
tak, aby spolu zkoušeli a potkávali se lidé,
kteří chtějí současnost nahlížet kriticky
a nespokojí se s představou, že demokra-
cie rovná se kapitalismus. Kryštof je jeden
z těchto lidí.

**Takže kromě hereckých vloh je důležitá
i nějaká ideová spřízněnost?**

Rozhodně se nechci vyhýbat dialogu
s lidmi, co to mají jinak, ale určitě je to občas
příjemné nezaseknout se na debatách a víc
pracovat. Navíc se Kryštof na tu roli báječně
hodí, protože má těžiště proklatě nízkou.

**A posledním z trojice je *Sen čarov-
né noci*. Inscenace klasického textu
uváděná v Ostravě. Tak nakolik dostane
Shakespeare na frak?**

Ono se samozřejmě tak nějak očekávalo,
že ze Shakespeara toho moc nezbude,
když ho dělá Hába, ale opak je pravdou.
Je to ryzí Shakespeare, jen se zbavuje
toxické inscenační tradice, jak Jan Grossman
dobře pojmenoval fenomén, kdy diváci
očekávají tradiční výklad, který je ale
v rozporu s původním obsahem autorova
díla. *Sen* v téhle logice bývá označován
jako lehká letní komedie, pravda je ale
taková, že obsahem je *Sen* výsostně poli-
tický. Shakespeare do něj vlil mnoho témat
spojených s mocí a sexualitou, témata násilí
na ženách či přehlíživosti mocenských
elit vůči obyčejným lidem. To jsou třeba
pasáže, které se v běžné inscenační tradici
proškrtaávají. Scéna závěrečného divadla,
které se „obyčejní“ lidé snaží zahrát moci-
pánům, se většinou hraje bez reakcí oněch
mocipánů. Jako roztomilá snaha amatérů
zahrát skutečné divadlo. Ale právě ta kritika
výsměchu držitelů moci, jež se děje právě
i vlastněním kultury, vůči obyčejným lidem,
kteří se snaží vysokou kulturu mocenských
elit imitovat, to jsou jedny z důvodů proč
Shakespeara dnes uvádět. A když už jsme
v Hradci, tak v leccem podobný byl zdejší
Lakomec. Molière do svých her podvratně
vkládal kritiku moci a držitelů moci. A to je
rozhodně tradice, které bych se držel.

Ptala se Veronika Švecová

NEUVĚŘITELNÉ TRÍ DEKÁDY BUCHET A LOUTEK

„Moderní loutkové divadlo je asi z dramatických umění nejmladší, u nás je mu sotva sto let, zrovna jako slovu robot. My se snažíme o divadlo s loutkami skoro třicet let a objevování nových forem umění asi přenecháme dalším generacím. Buchty a loutky pocházejí ještě z analogových časů, a i když používají moderní technologie, stojí hlavně na práci rukou a živém kontaktu s diváky,“ řekl před třemi lety Marek Bečka v rozhovoru pro časopis A2.

Letos už má nezávislé loutkové divadlo Buchty a loutky onu zmiňovanou třicetku za sebou – založeno bylo v roce 1991 v chebské ubytovně čerstvými absolventy loutkářské katedry Divadelní akademie múzických umění – a stále neúnavně hraje pro děti a dospělé v České republice i ve světě. Klasické tituly i vlastní nové texty zpracovává s nadhledem a humorem, s osobitým důrazem na výtvarnou stránku inscenace, kombinují staré i nové loutky,

hračky, rozličné předměty a nejnovější technologie. Vytvářejí také loutkové a animované filmy a klipy, jednorázové projekty v oblasti netradičního divadla, hudby, výtvarného umění, filmu, a především toho všeho dohromady. Vydali také několik CD a knihu *Buchty a loutky dětem*.

Na festivalu REGIONY hrají pravidelně a nechybí ani letos. Už dnes od 16.00 můžete ve stanu před Drakem vidět jejich klasiku v tak trochu upraveném, a především humornějším podání maňáskovou grotesku *Punch a Judy* ve 22. 30. Z Prahy přijede také jejich *Kocour v botách*. Čeho všeho je schopen, předvede 28. 6. od 16.00 na Lodivadlo stage a 29. 6. od 15.30 na Letní scéně Klicperova divadla.

Lenka Dombrovská

LEGENDA

= POHÁDKA, MÝTUS, POVĚST, NĀPIS I VÝMYSL

Barney Stinson ze seriálu *Jak jsem poznal vaši matku* (2005–2014) se proslavil hláškou: „Bude to legen – počkej si – dární!“ Máloco charakterizuje význam slova legenda jako takhle populární fráze. Legendy nejsou jen pověsti, pohádky či mýty, ale musí mít přímou souvislost s naším životem. Promlouvají k člověku v přítomnosti, říkají: tohle se může stát i vám!

Často vznikají živelně, a proto vyjadřují kolektivního ducha. Například legenda o svaté Starostě (neboli Wilgefertis), jež se měla vzepřít sňatku s nemilovaným mužem a modlit se o pomoc. Bůh jí nechal narůst husté ochlupení a vousy, takže znechucený pohanský vládce ji nechal ukřižovat – anebo to podle jiné varianty udělal sám zhrzený otec. Žádná Starosta ale asi neexistovala. Příběh se rozšířil v pozdním středověku a vznikl zřejmě na základě nepochopení byzantského způsobu zobrazování Ježíše v dlouhé róbě. Vousatá postava v šatech na kříži připomínala lidem ošklivou dámu – a svěťice byla na světě.

Legenda má symbolický význam. Tak jako „legendární“ příběhy Barneyho Stinsona v seriálu měly dokládat užitečnost jeho tzv. Borcova kodexu, svérázného chlupatého souboru pravidel pro život, příběh o Starostě podporoval pevnost ve víře a v dívkách i touhu po čistotě. Nemá však jít o vysokou literaturu, ale vyprávění,

kteřá se mohou šířit šeptandou. Proto ta bizarnost: „Slyšeli jste to? Když stáli svatému Denisi hlavu, odnesl ji na nedaleký kopec, držel ji v náručí a kázal!“ Legendy jsou zprávou o hrdinství, zabalené do snů, strachů a halucinací kolektivní duše.

Americký religionista Joseph John Campbell (1904–1987) ve své práci *Tisíc tváří hrdiny* vysvětluje, že každý takový hrdinský příběh ukazuje cestu přes nějakou zkoušku. Volání k dobrodružství staví člověka před narušení řádu, vyvolává neklid a potřebu neznámo překonat. Hrdinství v legendách je zprávou o osobní proměně. Na konci jsou postavy legend jiné než na začátku.

A dnešní legendy? Antropolog Jan Harold Brunvald (nar. 1933) zpopularizoval pro dnešní „hrdinská“ vyprávění označení *městská legenda*. Ve své knize *Mizející stopař* ukazuje, že i v našich lidových příbězích se objevují nadpřirozené jevy, makabrozní výjevy nebo skandály celebrit –

světců našeho věku. Co však sděluje o lidských ctnostech legenda o stopaři, který vprostřed noci zmizí z jedoucího auta?

Oproti tradičním společnostem žijeme ve vysoce komplexním světě, který uniká naší kontrole. Spoléháme na systém a odborníky, že budou udržovat podmínky k slušnému životu. Městské legendy prozrazují náš strach ze zhroucení křehké jistoty, že vše běží, jak má. V tradičních společnostech byl svět sice tajemný, ale poměrně malý. Náš svět je sice rozumný, ale ohromný a složitý. Dnešním hrdinou není ten, kdo dělá výjimečné činy – ale kdo se setká s neznámým a přežije to. Výjimečnost světců v moderní době vystřídalo hrdinství každodennosti. Není to ale dokonce docela smutná zpráva – že největším dobrodružstvím je přežít civilizaci?

Jan Motal

SVĚTOVÍ FEKETE SERETLEK

Variace na lidovky a písně z celého světa, prezentované s balkánským temperamen-tem a kabaretním komediantstvím. A virtuozita. Šest muzikálně nadaných herců se potkávalo během studií na DAMU a založilo žánrově nezařaditelnou kapelu s loutkovou produkcí. Na vizualizovaných koncertech provázejí Fekete Seretlek posluchače svébytným stylem worldmusic „počínaje klezmerem, napříč Švédskem, přes Balkán do Ruska, Irskem a Indii až k...“

Prameny inspirace objevuje na svých kočovných výpravách po celém světě frontman a principál slovenského původu Matija Solce, který před nějakými deseti lety spolupracoval s divadlem Drak na inscenacích *Děvčátko se sirkami a Labyrint světa a ráj srdce* a úspěšně vystupuje s vlastním loutkovým divadlem Teatro Matita. Právě on vymyslel název kapely ve zkomolené maďarštině, velmi volně překládaný jako černá láska. Připomíná scat

i hravou improvizaci – základní předpoklad pro vymýšlení originálních tvarů a kompozic, z nichž se repertoár staví. „*Je to hodně asociativní tvorba, Matija vždycky přijede odněkud ze světa, nacucaný inspiracemi a kontakty s tamními muzikanty, a my potom zkoušíme, co nám ty zdroje evokují a intuitivně přidáváme vlastní nápady,*“ vysvětlil v pořadu Českého rozhlasu ArtCafé houslista Jiří N. Jelínek k melodiím a textům, obsahujícím kromě již zmíněného i něco latiny a izraelské či latinskoamerické prvky. „*Říct jenom, že to jsou předělané lidovky, nestačí. Čistý Balkán to ale taky není... některé věci jsou neuchopitelné a je potřeba je prostě slyšet,*“ dodal v témže pořadu Pavol Smolárik (kontrabas), mimo jiné herec divadelní skupiny Boca Loca Lab, známé pro svůj strhující voicebandový projev. Berte to jako pozvánku. Sestavu dále tvoří Anna Bubníková (violoncello), Jan Meduna (trubka) a Ivo Sedláček (cajon).

Jako divadelní těleso uvádějí koprodukcí inscenací na motivy románu Anna Karenina KAR a psycho grotesku RAT volně inspirovanou Orwellovým románem 1984. Na Regionech společně zahrají nejnovější EXIT na motivy povídek a pohádek Hanse Christiana Andersena. Slovy recenzentky Veroniky Holečkové nabízí minimalistické objektové divadlo s živou hudbou „*kreativní nápady, jak pracovat s předměty z běžného života: papírové sáčky proměněné v uvažlané posluchače svíčku, který se promění na dotčeného vypravěče s pocitem vlastní nedoceněnosti. Do toho se přidá pár obláček z elektronické cigarety a představení rázem získá mysticky-pohádkovou atmosféru.*“

Veronika Boušová

KDYŽ CHCEŠ HOLKU, ZABIJ PŘÍŠERU

O PROMĚNÁCH PUBLIA OVIDIA NASA

... I vzal své peruté Perseus,

k oběma nohám je připjal, a křivým opásav mečem, rozmáchal peruté opánky své a vzduchem plul čířím.

*(...)
Nevinná Andromeda tam za jazyk Kassiopeie, matky své, pykala trest: tak kázal ukrutný Amón. Jakmile Abantův vnuk jí spatřil na tvrdé skále za paže přikovanou (a kdyby byl nepohnul vánek jejími vlasy, a z očí proud slz jí nekanul teplý, z mramoru dílem by byl jí pokládal): začíná planout, netuše nic, a žasne, a uchvácen půvabem krásy divčiny, svými křídly div nepřestal ve vzduchu mávat.*

Následuje scéna, kdy rek Perseus s hlavou příšery Gorgony Medúsy ve vaku slétne k lepě děvě Andromedě a ptá se jí, proč je spoutána. Ta nejprve nechce s mužem hovořit, tak je cudná, a nejráději by si tvář skryla do dlaní. Jenže je spoutána, a tak raději propuká v pláč, stejně jako její pšňní rodičové, především tedy její matka

Kassiopeia, která se vyvyšovala nad bohy a tvrdila, že je krásnější než Nereidky, mořské nymfy. Za to Poseidón seslal na etiopské království, jehož byla Andromeda princeznou, strašnou potopu a ještě strašnější obludu. Aby bylo království zachráněno, musela být Andromeda obludě obětována. Perseus rodiče hubuje, ať nebrečí, že je na to času dost, ale na záchranu jejich dcery že je času málo. Navrhne zpupnému rodičovstvu, že když mu jí dají za ženu, že ji zachrání. Dohodnuto. A tak začne lítý boj Persea s obludou, Perseus smyslů zbavený bodá do příšery mečem, než se moře zbarví do ruda a na břehu se spustí mohutný aplaus. Perseus se omývá a pokládá hlavu Medúsy s hady místo vlasy, která jak známo, na co popatří, to v kámen se promění, na mořské proutí. To okamžitě ztvrdne na

kámen, když se ale dostane zpět pod vodu, zase změkne, což se dost líbí mořským nymfám, a způsobí tuto vlastnost všemu podmořskému bejlí a od těch dob korály na vzduchu ztvrdnou. Perseus se nicméně zasnoubí s Andromedou a na svatební hostině pak tchánovi vykládá o tom, jak skolil Gorgonu Medúsu. Jenže pak na hostinu vrazí Fíneos, dřívější Andromedin snoubenec, a jde se pomstít za to, že mu byla jeho nastávající cizincem takto uloupena. A tak dál a tak dál...

Vyprávět jeden příběh z Ovidiových *Proměn* důsledně znamená převyprávět celou knihu. Moje vydání z roku 1935 má přes 600 stran a příběh o Perseovi a Andromedě má stránek šest. Aspoň tedy jen ty, které jsou těmto dvěma určeny výhradně. A to zdaleka nejsou všechny báje. Ovidius si pro svůj soubor vybral jen ty, v nichž se člověk proměňuje ve zvíře, rostlinu, kámen, vodu, hvězdu apod. Odtud *Metamorfoses, Proměny*. Báje poskládal za sebe chronologicky a sepjal je do logického celku, přičemž na začátku stojí změny, na nichž stál vznik světa, a závěr patří proměně Julia Caesara ve vlasatici, Caesarově apoteóze, jeho „nanebevzetím“. Ovidius se snažil tímto dílem čtenáře především pobavit, což je velký rozdíl oproti Vergiliově *Aeneidě*, v níž básník bohy předvádí jako vznešené vládce světa a vystavuje na odív jejich ctnosti. Toho se v *Proměnách* čtenář nenaděje. Ovidius bohy polidštil, učinil je smrtelnými a kdysi legendy a báje se v jeho díle stávají povídkami a novelami.

Dominik Melichar

JEN ŽÁDNÝ SENTIMENT!

Na udusaném plácku obehnaném prudkými svahy je ze dřeva, lan a zbytků reklamních plachet vytvořeno ležení indiánů, kteří se nepodobají těm od Karla Maye. Kšiltovky, džínsky s americkými vlajkami vzhůru nohama, laciné sluneční brýle. Připomíná to cirkus, zoo nebo útočiště bezdomovců, kteří náhodou čtou Ernesta Thompsona Setona. Vzpomínky na táborové ohně, etapové hry, sbírání orlích per. Dětství, kdy jsme si hráli na indiány. Ale tohle nejsou děti! Spíše ztracené existence z amerického předměstí. Dokonce se jeden z nich pokouší divákům prodat cetky. Když odporují, arogantně je vyhodí z týpi. Někteří se ale slitují a dávají mu mince za očázené pivní zátky na provázku. Soucit? Pocit viny? Sentiment?

Bojovník za indiánská práva Vine Deloria před půl stoletím napsal: mnoho bílých tvrdí, že jejich babička byla minimálně nějaká indiánská princezna. Jako by indiánské kmeny tvořily jen samé ženy, ke všemu povolné bělochům! To nejhorší, co Evropané udělali domorodcům na americkém kontinentě, byla krádež jejich dědictví, odkazu, kultury. Tak moc chceme být indiány, až zapomínáme, že si přivlastníme životy těch druhých.

A tak je dobře, že jsme v Šimkových sadech slyšeli mýtus o stvoření tak, jak má znít cizincům: jako snůška podivností. Neobdrželi jsme klasickou hipisáckou dávku lásky k přírodě, ale různé způsoby defekace lakotského šibala Iktómiho. Dozvěděli jsme se o okupaci věznice Alcatraz indiánským hnutím, o útocích na federální úřady, o násilí. Sentiment pryč! Černošský teoretik odboje proti evropské kolonizaci Frantz Fanon tvrdil: dekolonizace je vždycky násilná. Protože násilí do našich domovů přinesli kolonizátoři. A protože byla performance *K prameni* Jakuba Gottwalda a jeho kolektivu poskládaná

ze zbytků, odpadků a náhražek, věrně zrcadlila důsledky budování našeho životního stylu na úkor domorodých obyvatel. Siouxům totiž nezůstalo, než co bílí lidé vyhodí na smeták.

Cením si neochvějnosti a touhy po spravedlnosti, mám proto logicky slabost pro Heinricha von Kleista. Jeho postavy jednají na první pohled zcela racionálně, přitom jsou vedeny tajemnou prozřetelností. *Katynka z Heilbronn* je něco jako Johanka z Arku – neví, k čemu a proč byla vyslána. Ale jde. Běží. Živa z iracionální plnosti své osobnosti, aniž by sama měla vysvětlit své jednání. Sentiment stranou – má-li co učinit, třeba i opustit svou lásku, udělá to.

Maďarský režisér Máté Hegymegi vzal kleistovské nepochopitelné a osudové vnitřní pnutí doslova. Se scénografkou Annou Fekete jeviště vybavili třemi běžeckými pásy, na kterých herci a herečky odvádějí fyzicky náročný a strhující výkon. A protože Kleistova působivost je ve slově, zůstává zachováno. Když divák přistoupí na dlouhé květnaté promluvy, poetika ho strhne. *Katynka* v podání Mellity Pallagi vytrvale jde, běží, jde a zase běží za svým cílem – s pohledem děvčátka, které má více síly a pevnosti než dospělí. A snad proto je i odsouzena navzdory happyendu běžet dál i po konci představení, někde mezi pláčem a smíchem. Člověk ze sálu odchází nahodán: není nakonec osud neaplňitelný? Zničující? Nepřináší člověku jen neštěstí?

Ingmar Bergman si v době, kdy pracoval na *Šepotech a výkřicích*, do svého deníku zapsal: „Všechno, co není nezbytné, je špatné. Jediná nezbytnost je to, co je jedinečné, neochvějné.“ Indiáni, okradeni o svoji jedinečnost, se stali zbytnými. *Katynka* činí jen nezbytné, proto je tak neochvějná. Režisér Jakub Čermák se inspiroval Bergmanovým filmem, aby ve stejnojmenné inscenaci ukázal neochvějnost smrti a utrpení. Vytáhnul postavu umírající Agnes nad její sestry a učinil z ní hlavní postavu; tím však zrušil dynamiku v předloze vyrovnaných typů žen, jež se každá jinak potýká se svým vězením, jímž je tělo. Muže, kteří jsou u Bergmana racionální a chladní, proměnil ve směšné patolízaly, neschopné se ani zabít. A zcela opustil původní Bergmanovu vizi „rudého pokoje, v němž sedí ženy v bílém“, a předložil divákům barevnou diskotéku.

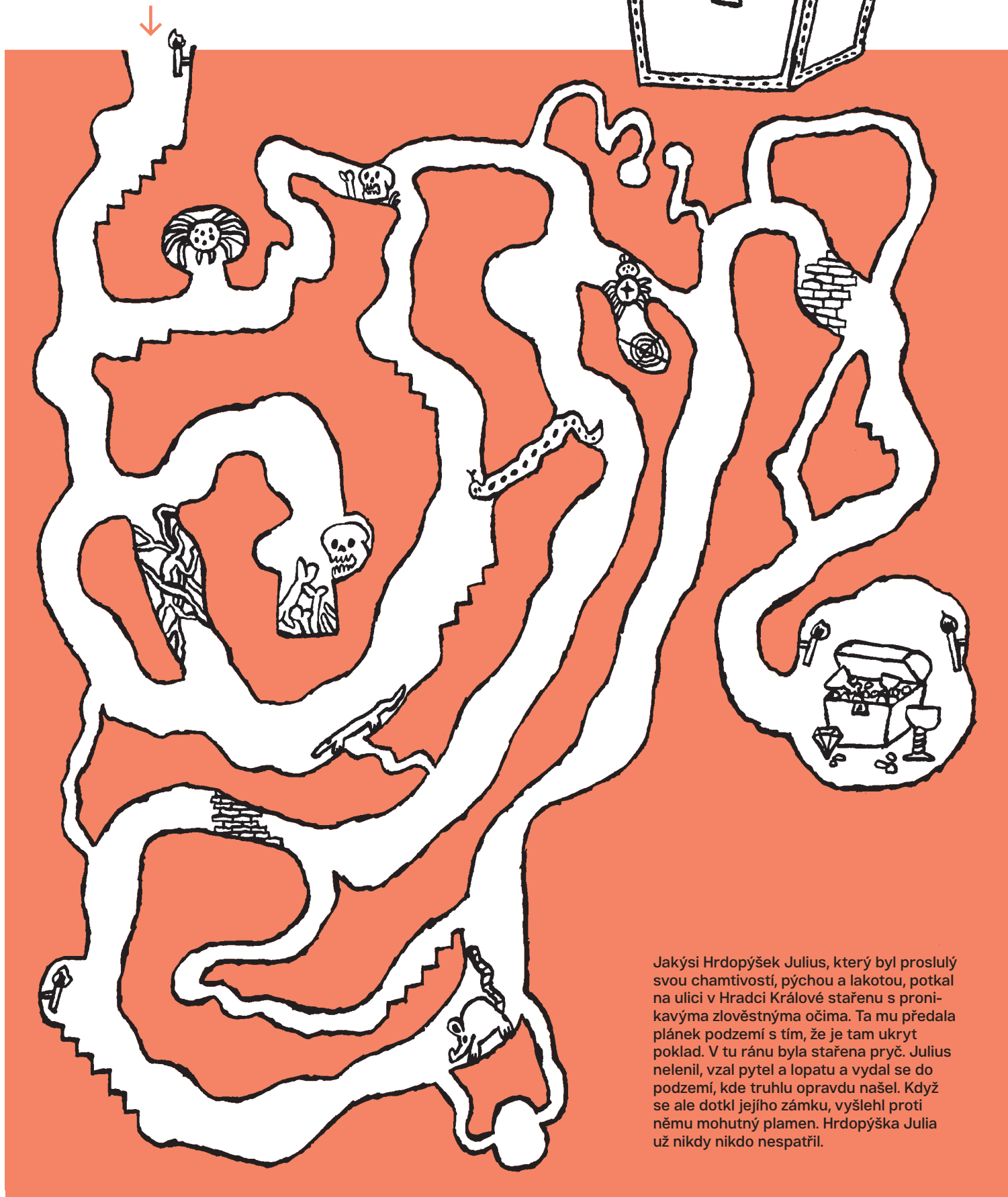
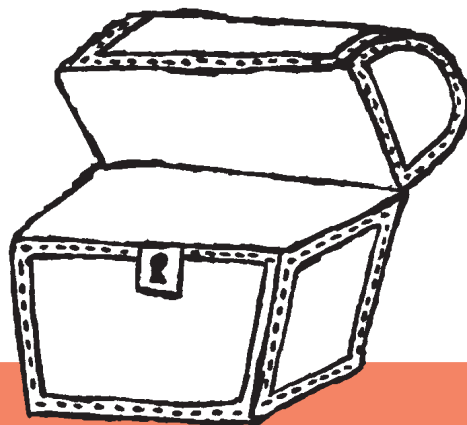
Jistě, umělci mají právo proměňovat látku podle svého. Ale otázkou zůstává, co tvar nakonec říká. Čermák předkládá smutek nad ztraceným dětstvím, kdy jsme ještě drželi pohromadě. V návratu do něj nám však brání temné balvany utrpení, nemocí a smrti. Ještě že máme matky a pečovatelky, aby nám od té tíhy alespoň na chvíli ulevily! Na mne příliš sentimentální sdělení. Raději bych se držel Bergmanových slov: „Žádné pocity ve vztahu ke smrti. Nechtě se zjeví, odhalí všechnu svoji škaředost, dá jí hlas, její důstojnost.“ Máme-li být neochvějní, nesmí zvítězit sentiment. Běž, *Katynko*, běž!

Jan Motal

O TAJEMNÉM HRADECKÉM OHNI

Pokud máš dost odvahy, vydej se i ty na cestu spletítm labyrintem hradeckého podzemí! Jaký poklad v truhle by ti udělal největší radost? Zamysli se a nakresli!

Jakýsi Hrdopýšek Julius, který byl proslulý svou chamtivostí, pýchou a lakotou, potkal na ulici v Hradci Králové stařenu s pronikavými zlověstnými očima. Ta mu předala pláněk podzemí s tím, že je tam ukryt poklad. V tu ránu byla stařena pryč. Julius nelenil, vzal pytel a lopatu a vydal se do podzemí, kde truhlu opravdu našel. Když se ale dotkl jejího zámku, vyšlehl proti němu mohutný plamen. Hrdopýška Julia už nikdy nikdo nespáčil.

celý den	žížkovy sady	Bonusová stanice Nextbike	Nextbike	English friendly	věkové neomezeno/ no age limit	dopravný program/ accompanying program	zdarma/ free admission
08.00—17.00	Infocentrum Hradec Králové	Vystava – Atmosféra divadelního festivalu	Centrum uměleckých aktivit a Volné sdružení východočeských fotografů	English friendly	věkové neomezeno/ no age limit	dopravný program/ accompanying program	zdarma/ free admission
09.00—10.30	Šimkovy sady	K Prameni	Jakub Gottwald a kolektiv		12+	divadlo/ theatre	100/200 Kč
09.00—09.40	Hlavní scéna Divadla Drak	O zlaté rybce	Divadlo Alfa		3+	divadlo/ theatre	120 Kč
10.00—14.00	Plenář před Divadlem Drak	Divěná dílna Bára Hubená	Bára Hubená	English friendly	12+	dlna/ workshop	50–200 Kč příspěvek na materiál
10.00—11.00	Studio Divadla Drak	EXIT	Fekete Seretlek & Studio Damuza	English friendly	věkové neomezeno/ no age limit	divadlo/ theatre	150 Kč
14.00—19.00	Akreditční centrum	Vystava – Kotěra v Salonu republiky	Lukáš Bezvoda a kolektiv			dopravný program/ accompanying program	zdarma/ free admission
14.00—19.00	Žížkovy sady	Kotěrovo město	Ilona Mach a Dominika Cyprová	nonverbalní/ nonverbal	věkové neomezeno/ no age limit	dopravný program/ accompanying program	zdarma/ free admission
14.00—21.00	Čtyřka	Temná kavárna	Tyloservis		6+	dopravný program/ accompanying program	dobrovolné/ voluntary admission
15.00—19.00	Open Air stan	V objetí masek	Čarokrásno kolektiv		6+, rodinné/ family friendly	dlna/ workshop	dobrovolné/ voluntary admission
15.00—15.45	Divadelní šapitó	Cirkusárnum	Divadlo Toymachine	English friendly	3+, rodinné/ family friendly	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
15.30—16.15	Letní scéna Klíperova divadla	Český Honza	LoKvAr			divadlo/ theatre	zdarma/ free admission
16.00—16.35	Malé náměstí	Hubertei	Geissler's Hofcomedianen		rodinné/ family friendly	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
16.00—16.40	Strečový stan před Divadlem Drak	Tři zlaté vlasy děda Vševeda	Buchty a loučky	nonverbalní/ nonverbal	4+	divadlo/ theatre	100 Kč
16.00—16.40	Kostelní náměstí, Broumov	Letkyňe	Holektiv	nonverbalní/ nonverbal	3+	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
16.00—20.00	Gočárovo schodiště	Journey	Katanari	English friendly	6+	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
16.00—17.40	Studio Beseda	Jako mi aneb Sestup a vzestup pana B.	Lachende Bestien	English friendly	15+	divadlo/ theatre	350 Kč
16.00—17.30	Open Air stan	Pohádková říše snů čar a kouzel Vily Elišky	Vila Eliška	English friendly	věkové neomezeno/ no age limit, rodinné/ family friendly	dlna/ workshop	dobrovolné/ voluntary admission
17.00—18.10	Letní kino Štřák	Boom	La Putyka		6+	divadlo/ theatre	490 Kč
17.00—18.40	Nové Adalbertinum	S tvojí dcerou ne	Pohledsko kulturní seskupení POKUS	nonverbalní/ nonverbal	15+	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
17.00—17.35	Laboratoř Divadla Drak	RAW	Sleď pod kožichem		9+	divadlo/ theatre	120 Kč
17.00—17.45	Městská hudební síň	Hanin kufřík	ZUŠ Jana Štursy	English friendly	6+	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
18.00—19.30	Šapitó Žižka	Autorské četní blogu Hlavu vzhůru nohama	Nové Město na Moravě		věkové neomezeno/ no age limit	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
18.00—19.00	Open Air stan	Lucy x Bernie	Lucy x Bernie			hudba/ music	dobrovolné/ voluntary admission
18.30—19.15	Plenář před Divadlem Drak	Posíťáci	Bratři v tričku	nonverbalní/ nonverbal	6+	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
19.00—20.40	Hlavní scéna Klíperova divadla	Sen čarovné noci	Divadlo Petr a Bezuče		12+	divadlo/ theatre	350/370/390 Kč
19.00—19.50	Radnice	Lucky Hat	INSTTUT INSTTUT	English friendly	rodinné/ family friendly	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
19.00—19.35	Laboratoř Divadla Drak	RAW	Sleď pod kožichem		9+	divadlo/ theatre	120 Kč
20.00—21.50	Hlavní scéna Divadla Drak	Gorgó	Divadlo X10	English friendly	18+	divadlo/ theatre	300 Kč
20.00—20.20	Nové Adalbertinum	Don Šajn	Jiří Poleňha		věkové neomezeno/ no age limit	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
20.00—20.50	Divadelní šapitó	Zlín	KALD DAMU a Tygr v tlni	English friendly	15+, rodinné/ family friendly	divadlo/ theatre	180 Kč
20.40—22.10	Letní scéna Klíperova divadla	Petr Sovič & Gramofon	Petr Sovič & Gramofon		věkové neomezeno/ no age limit	divadlo/ theatre	zdarma/ free admission
21.00—21.20	Jižní terasa	Školní výlet	Václav Bartoš		věkové neomezeno/ no age limit	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
21.30—22.10	Hudební šapitó	Dropklid	Dropklid		15+	hudba/ music	zdarma/ free admission
22.15—23.55	Radnice	Hra na vlka	Divadlo Exil		15+	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
22.15—23.25	Městská hudební síň	META	Divadlo LÚZA		věkové neomezeno/ no age limit	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
22.30—22.55	Strečový stan před Divadlem Drak	Punch a Judy	Buchty a loučky		15+	divadlo/ theatre	120 Kč
22.30—23.30	Studio Beseda	Červ v srdci člověka	Divadlo Disk		18+	divadlo/ theatre	150 Kč
22.30—23.10	Hudební šapitó	Přepló	Přepló		18+	hudba/ music	dobrovolné/ voluntary admission
23.00—0.30	Šapitó před Divadlem Drak	Fekete Seretlek	Fekete Seretlek			hudba/ music	dobrovolné/ voluntary admission
23.00—00.30	Šimkovy sady	K Prameni	Jakub Gottwald a kolektiv		12+	divadlo/ theatre	dobrovolné/ voluntary admission
00.00—01.00	Hudební šapitó	Macbeth Uzurpátor	Macbeth Uzurpátor			hudba/ music	100/200 Kč